

PROGRAM NAUCZANIA

Autor:

mgr Małgorzata Gąsieniec

Nazwa Szkoły:

Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia
im. Józefa Elsnera w Brzegu

Etap edukacyjny:

klasy I-VI cyklu sześcioletniego oraz klasy I-IV cyklu czteroletniego

Nazwa zajęć edukacyjnych:

Wiolonczela

Program został opracowany na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 września 2017 roku w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych.

CELE EDUKACYJNE

I. CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA OGÓLNE

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej

Uczeń rozwija muzyczne zainteresowania, uczęszczając na koncerty i słuchając muzyki z nagrań. Uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska.

2. Poznanie podstaw teoretycznych w zakresie gry na instrumencie

Uczeń poznaje zasady notacji muzycznej oraz podstawowe terminy i pojęcia niezbędne w odczytaniu i realizacji zapisu nutowego. Zdobywa wiedzę dotyczącą budowy instrumentu.

3. Kształcenie podstawowych umiejętności w grze na instrumencie

Uczeń kształci umiejętność zachowania właściwej postawy podczas gry oraz prawidłowego posługiwania się aparatem gry. Poznaje zasady strojenia i konserwacji instrumentu. Rozwija podstawy techniki instrumentalnej oraz wrażliwość na jakość dźwięku i intonację. Próbuje improwizować proste tematy melodyczne i grać ze słuchu.

4. Przygotowanie do samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń, pod kierunkiem nauczyciela poznaje sposoby samodzielnej pracy w zakresie jej organizacji, kontroli i samooceny.

5. Przygotowanie do występów solowych i zespołowych

Uczeń poznaje zasady występów publicznych: umiejętności koncentracji, prezentacji estradowej oraz współpracy z innymi instrumentalistami.

II. CELE NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej

Uczeń:

- uczęszcza na koncerty, audycje muzyczne, słucha nagrań,
- uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska lokalnego,
- przestrzega zasad dobrego wychowania.
- odróżnia i nazywa podstawowe gatunki muzyczne,
- uczestniczy w różnych formach muzykowania zespołowego.
- wykazuje naturalną potrzebę ekspresji i kreatywności artystycznej.

Sposoby realizacji celu:

- uczeń uczestniczy jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży
- bierze udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej,
- słucha wskazanych przez nauczyciela nagrań (np. serwis Youtube) w celu kształcenia umiejętności rozróżniania podstawowych gatunków muzycznych (odróżnia muzykę ludową od klasycznej, czy rozrywkowej),
- formułuje wypowiedzi na temat wysłuchanych utworów muzycznych,
- prowadzi dyskusje na temat wysłuchanych (obejrzanych) koncertów, przedstawień, bądź innych imprez muzycznych,
- realizuje wskazówki nauczyciela dotyczące zasad dobrego wychowania oraz kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych (sale koncertowe, teatry),
- wykonuje utwory przeznaczone dla dwóch lub więcej wykonawców.

2. Zapoznanie z teoretycznymi podstawami gry na instrumencie

Etap pierwszy: klasa I-II

Uczeń:

1. Posiada podstawowe wiadomości z historii instrumentu.
2. Umie nazwać poszczególne części wiolonczeli i smyczka.
3. Zna rolę poszczególnych elementów instrumentu w procesie powstawania dźwięku.
4. Zna zasady konserwacji i czyszczenia wiolonczeli i smyczka.
5. Zna zasady poprawnego wydobywania i kształtowania dźwięku.
6. Zna klucz basowy
7. Zna pojęcia: detache, martele, legato, pizzicato, arco.
8. Zna podstawową notację dla wiolonczeli w obrębie pierwszej pozycji.
9. Zna oznaczenie strun, palcowania, sposobu prowadzenia smyczka.
10. Zna pojęcie półtonu, całego tonu, oktawy, prymy i kwinty.
11. Zna wartości nut i pauz: cała nuta, półnuta, ćwierćnuta, ósemka, półnuta z kropką, szesnastka.
12. Zna gamy C-dur, G-dur, D-dur grane przez jedną oktawę.
13. Rozróżnia charakter utworu pod względem agogicznym i wyrazowym (szybko, wolno, wesoło, smutno).

Etap drugi : klasa III-IV

Uczeń:

1. Zna wartości grup rytmicznych: synkopa, rytm punktowany, grupa rytmiczna -- ćwierćnuta z kropką ósemka, grupy szesnastkowe – ósemka dwie szesnastki, dwie szesnastki ósemka.
2. Zna pojęcia: tercja mała, tercja wielka, kwarta.
3. Zna oznaczenia dynamiczne: mezzo forte, mezzo piano, fortissimo, pianissimo, crescendo, diminuendo.
4. Rozróżnia formy muzyczne takie jak: etiuda, koncert, miniatura.
5. Korzysta ze źródeł i pomocy naukowych: metronom, słowniczek muzyczny, Internet.
6. Zna podstawowe stosowane w literaturze muzycznej określenia dotyczące agogiki: accelerando, ritenuto, fermata, allegro, moderato, andante, allegro moderato, lento.

Etap trzeci : klasa V

Uczeń:

1. Zna notację i aplikaturę wiolonczelową w obrębie I-IV pozycji.
2. Zna pojęcie seksty małej, seksty wielkiej, septymy małej, septymy wielkiej.
3. Realizuje bardziej skomplikowane struktury rytmiczne.
4. Zna gamy, pasaże i dominantę septymową do trzech znaków przykluczowych w obrębie I-IV pozycji
5. Zna pojęcie akordu oraz rozróżnia jego tryby (dur, moll).
6. Korzysta z pomocy naukowych, takich jak: strony internetowe, encyklopedie.
7. Zna i stosuje podstawowe terminy i pojęcia muzyczne, umożliwiające poprawne odczytanie i realizację tekstu muzycznego.
8. Zna klucz tenorowy i wiolinowy.

Etap czwarty: klasa VI

Uczeń:

1. Zna notację nutową i aplikaturę wiolonczelową w obrębie pozycji szyjkowych.
2. Zna gamy dur, moll, pasaże w obrębie pozycji szyjkowych.
3. Zna budowę akordów (dur, moll, zmniejszony, zwiększony, septymowy).
4. Zna budowę gam dur i moll, pasaże w obrębie pozycji szyjkowych.

Zagadnienia dotyczące teoretycznych podstaw gry na instrumencie są realizowane dwutorowo: na zajęciach teoretycznych, np. rytmika, kształcenie słuchu, audycje muzyczne oraz na lekcjach instrumentu. Zasadniczym celem w nauczaniu dzieci gry na instrumencie powinno być ściśle powiązanie praktyki wykonawczej z wiadomościami teoretycznymi i umiejętnościami słuchowo – głosowymi, koniecznymi do rozwinięcia ogólnej muzykalności ucznia. Repertuar opracowywany na lekcjach wiolonczeli może być wykorzystany podczas zajęć teoretycznych, np. w prezentacji tańców. Nauczyciel wiolonczeli powinien wyjaśnić uczniowi tytuł utworu, znaczenie użytych terminów agogicznych i dynamicznych, a także zwrócić uwagę na styl i epokę, z której pochodzi utwór. W pracy kierujemy się zasadą: od ogółu do szczegółu.

Sposoby realizacji celu:

- śpiewanie piosenek ze słuchu i z nut; poprzez takie działania rozwija się słuch muzyczny i muzykalność oraz umiejętność rozróżniania wysokości dźwięków,
- wykonywanie zabaw rytmicznych ze śpiewem – rozwijają one i ugruntowują poczucie rytmu, pozwalają odróżniać wartości rytmiczne i posługiwać się nimi,
- śpiewanie i rozpoznawanie poznanych interwałów,
- zapoznanie ucznia z wybranymi pojęciami z zakresu zasad muzyki niezbędnymi podczas pracy nad utworami,
- pokaz nauczyciela, praca z nutami, ukierunkowane słuchanie muzyki – zapoznaje ucznia z pojęciami z zakresu artykulacji, dynamiki, agogiki, oraz aparatu wykonawczego,
- zabawy dydaktyczne- umożliwiają uczniowi zdobycie wiedzy teoretycznej i praktycznej, np. zabawy z szukaniem zwierzątek na wiolonczeli i smyczku (ślimak, żabka) umożliwiają poznanie budowy wiolonczeli i smyczka,
- określanie i rozpoznawanie wysokości dźwięków, wartości rytmicznych, tempa, metrum, znaków chromatycznych i oznaczeń interpretacyjnych na podstawie zapisu nutowego,
- korzystanie z dostępnych źródeł wiedzy o muzyce (encyklopedie muzyczne, słowniczek muzyczny, leksykony, internet, multimedia).

3. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Etap pierwszy: klasa I-II

Uczeń:

1. Potrafi prawidłowo utrzymać postawę przy grze i odpowiednio dopasować nóżkę wiolonczeli do swojego wzrostu.
2. Ma opanowane podstawy techniki gry z uwzględnieniem umiejętności prawidłowego układu prawej i lewej ręki.
3. Potrafi grać całym smyczkiem i poszczególnymi częściami smyczka.
4. Potrafi wydobyć dźwięk przy zachowaniu swobodnego aparatu gry.
5. Potrafi kontrolować jakość wydobywanego dźwięku, intonację i rytm.
6. Prawidłowo wykonuje pizzicato prawą ręką.
7. Potrafi zagrać proste flażolety naturalne 3 palcem -c na C strunie, g na G strunie, d''1 na strunie D oraz a''1 na A strunie.
8. Pielęgnuje instrument i przestrzega zasad właściwego korzystania z instrumentu.
9. Potrafi powtarzać głosem proste melodie i wyklaskiwać struktury rytmiczne.

Etap drugi: klasa II-III

Uczeń:

1. Gra całym smyczkiem oraz jego poszczególnymi częściami przy zachowaniu swobodnego aparatu gry.
2. Posługuje się techniką przygotowawczą.
3. Prawidłowo realizuje proste dwudźwięki z pustą struną.
4. Opanował I pozycję w różnych układach (szerokim i skupionym).
5. Posiada umiejętność wykonania przebiegów technicznych w tempie umiarkowanym.
6. Opanował ćwiczenia ruchowe przygotowujące do zmiany pozycji (glissanda).
7. Gra ze słuchu proste przebiegi melodyczne – poprawnie czyta a vista proste fragmenty muzyczne.
8. Opanował podstawowe sposoby artykulacji: détaché, legato (również przez struny), martelé, portato.
9. Opanował ćwiczenia ruchowe przygotowujące do gry z wibracją.

Etap trzeci: klasa IV-V

Uczeń:

1. Opanował umiejętność gry od I do IV pozycji.
2. Opanował grę prostych dwudźwięków w I pozycji.
3. Opanował wibrację w stopniu podstawowym.
4. Zna i stosuje artykulację staccato.
5. Potrafi zrealizować tryl, mordent oraz flażolety naturalne.

6. Transponuje proste tematy muzyczne wykonując je od zadanego dźwięku.
7. Potrafi samodzielnie nastroić instrument.

Etap czwarty: klasa VI

Uczeń:

1. Opanował umiejętność gry we wszystkich pozycjach szybkowych, stosując prawidłowe zmiany pozycji.
2. Posługuje się techniką przygotowawczą.
3. Potrafi zrealizować proste ozdobniki.
4. Prawidłowo realizuje zapis muzyczny pod względem metro rytmiki, agogiki i dynamiki.
5. Używa wibracji jako środka wyrazu muzycznego.
6. Realizuje przebiegi muzyczne z dbałością o jakość dźwięku, intonację, rytm i frazowanie.
7. Poprawnie odczytuje *a` vista* prosty utwór w wolnym tempie.
8. Zna różne sposoby zapamiętywania utworów i potrafi je stosować w praktyce.
9. Prawidłowo realizuje proste dwudźwięki i akordy.
10. Dbą o czystość intonacji.
11. Prawidłowo odtwarza głosem linie melodyczną.
12. Wykazuje się umiejętnością frazowania.
13. Poznaje budowę gam majorowych i minorowych oraz pasaży, uczy się je rozpoznawać i wykonywać.

Sposoby realizacji celu :

- dobranie odpowiedniej wielkości wiolonczeli i smyczka,
- zabawy ruchowe wyrabiające poczucie świadomego ruchu, koncentrację, koordynację ruchów oraz umiejętność rozróżniania napięcia od rozluźnienia całego ciała i poszczególnych jego części. Na tym etapie należy stosować język obrazowy, tak by wyobraźnia dziecka zastąpiła brak myślenia abstrakcyjnego, np. zabawa na koordynację ruchową: „Lustro” – dziecko staje naprzeciwko nauczyciela i styka się z nim jedynie dłońmi. Nauczyciel zaczyna poruszać rękami tak, jakby malował przed sobą na tablicy dowolne figury. Uczeń ma nadążać za ruchami nauczyciela. Po krótkiej przerwie aktywną rolę przejmuje uczeń. Po wyćwiczeniu stykających się dłoni, do zabawy wprowadza się naśladowanie ruchu jedynie poprzez obserwację partnera. Dłonie są w tym wypadku oddalone od siebie o kilka centymetrów, mimo to ruchy powinny sprawiać wrażenie niemal jednoczesnych. - „Pukanie do drzwi” - stukanie czubkami palców w blat stołu lub pudło wiolonczeli w różnych układach, np.: pierwszy i drugi palec stoi stukamy trzecim lub trzecim i czwartym jednocześnie.
- zabawy ruchowe przygotowujące do prawidłowej postawy – siadanie na krześle w lekkim rozkroku i pochylanie tułowia z zachowaniem wyprostowanych pleców
- zabawy z ołówkiem przygotowujące układ ręki na smyczku: „barierka”- niezależne działanie palców, „szlabanik”- opuszczanie i podnoszenie ołówka palcem wskazującym i małym, „kółeczka”, „rolowanie”- rozwinięcie ruchów wyrównawczych palców
- zabawy przygotowujące układ lewej ręki- trzymanie piłeczki, „lornetka”

- zabawy przygotowujące lewą rękę do zmian pozycji – „polerowanie” gryfu szmateczką
- zabawy ze smyczkiem: trzymanie smyczka na strunie i balans obiema rękami- „waga”
- nauka śpiewania z pamięci prostych piosenek z tekstem, granych później na instrumencie ze słuchu i z nut,
- ćwiczenia na pustych strunach: stopniowanie trudności od pizzicato prawą ręką poprzez smyczki krótkie do długich z uwzględnieniem podziałów smyczka wraz z kontrolą jakości dźwięku,
- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności,
- pierwsze piosenki grane palcami realizuje się wg następującego schematu:
 - a) poznajemy piosenkę śpiewając i stosując zabawy ruchowe,
 - b) gramy rytm na pustych strunach,
 - c) gramy melodię pizzicato,
 - d) gramy smyczkiem
- granie prostych melodii ze słuchu i transponowanie od zadanych dźwięków
- „Zmyślanek”- preludowanie- granie prostych improwizacji,
- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk z zastosowaniem techniki przygotowawczej (ćwiczenie gam, etiud, wprawek),
- ćwiczenia usprawniające zmianę pozycji (granie gam, etiud, ćwiczeń) i rozwijające biegłość palców
- praca nad precyzją intonacyjną - wyrabianie aktywności słuchowej uczniów, słyszenie wewnętrzne (zanim zagrasz wyobraź sobie linię melodyczną, charakter i rytm),
- praca nad precyzją rytmiczną (klaskanie tematów rytmicznych z głośnym liczeniem, ćwiczenie z metronomem),
- systematyczne czytanie z uczniem nowych utworów lub ich fragmentów – rozwijanie umiejętności czytania *a vista*, wytyczenie kierunku pracy w domu, unikanie błędów w pierwszym etapie pracy, a w przyszłości podniesienie jakości samodzielnie podejmowanych działań,
- samodzielne czytanie łatwych utworów w domu,
- ćwiczenia ruchowe przygotowujące wibrację
- kształcenie świadomej kontroli aparatu gry (ćwiczenie przed lustrem oraz analiza swoich nagrań video z występów).

4. Ukierunkowanie ucznia do samodzielnej pracy nad problemami

Etap pierwszy :

Uczeń:

- uczeń realizuje w domu wskazówki nauczyciela,
- kontroluje w domu intonację, rytm i jakość dźwięku.

Etap drugi:

Uczeń:

- zna i stosuje metody ćwiczenia w domu,
- wykształcił umiejętność systematycznego ćwiczenia i korekty błędów,
- rozwiązuje problemy poprzez realizowanie wskazówek nauczyciela.

Etap trzeci :

Uczeń:

- samodzielnie wdraża założenia opracowanego z pedagogiem planu pracy nad utworem,
- zna metody ćwiczenia i sposoby ich praktycznego zastosowania,
- samodzielnie odczytuje prosty tekst nutowy,
- kontroluje na bieżąco jakość dźwięku, intonację i rytm.

Sposoby realizacji celu :

Organizacja pracy jest ważnym elementem programu nauczania. Ma ona wielki wpływ na stopień realizacji programu a więc na wyniki nauczania a w efekcie na poziom szkoły.

Do najważniejszych zadań organizacyjnych nauczyciela należy:

1. przygotowanie miejsca pracy z uczniem (klasy)
2. zapewnienie uczniowi właściwych rozmiarów wiolonczeli i smyczka (a także innych akcesoriów)
3. zapewnienie dostępu do nut
4. ustalenie planu zajęć z uczniem z uwzględnieniem jego innych zajęć
5. ustalenie z opiekunami ucznia planu jego pracy domowej
6. kierowanie pracy domowej poprzez stawianie określonych zadań do wykonania oraz sprawdzanie ich realizacji
7. zapoznanie ucznia i jego opiekunów z programem nauczania w danym roku
8. wypełnianie dokumentacji szkolnej dotyczącej ucznia
9. prowadzenie zajęć dydaktycznych zgodnie z zasadami dydaktyki wiolonczelowej i regulaminów szkolnych

5. Przygotowanie ucznia do występów solowych i zespołowych

Etap pierwszy :

Uczeń:

- zna i stosuje zasady zachowania się na estradzie oraz kryteria doboru ubioru,
- współpracuje z pianistą - akompaniatorem lub nauczycielem (grając w duetach),
- realizuje proste założenia muzyczne, dotyczące artykulacji, dynamiki i ogólnego wyrazu artystycznego.

Etap drugi :

Uczeń:

- opanował sposoby koncentracji w trakcie występu,
- poznał i stosuje różne techniki zapamiętywania utworów,
- współpracuje z kolegami w zespole,
- zdobył praktykę estradową,
- realizuje na estradzie założenia muzyczne (artykulację, dynamikę, dba o jakość i estetykę dźwięku oraz ogólny wyraz artystyczny).

Sposoby realizacji celu:

- uczeń otrzymuje od nauczyciela szczegółowe instrukcje dotyczące występu – sposobu zachowania się na estradzie oraz ubioru,
- nauczyciel organizuje uczniowi „próbne” występy w klasie. Po każdym występie omawia z uczniem stopień zrealizowania przez niego założeń muzycznych i udziela wskazówek do dalszej pracy,
- nagrywanie występów – to forma pozwalająca uczniowi dokładnie obejrzeć i przeanalizować swój aparat gry, zachowanie się na estradzie oraz ocenić stopień zrealizowania celów artystycznych,
- nauczyciel kształci umiejętność współpracy ucznia z pianistą – akompaniatorem lub z kolegami z zespołu,

- nauczyciel od początku edukacji stopniowo zapoznaje ucznia z różnymi technikami zapamiętywania utworów.

III. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ, ROLA I KRYTERIA OCENY UCZNIĄ

Sposób oceniania ma wpływ na stosunek ucznia do przedmiotu, a więc także na efektywność nauczania. W opinii nauczycieli ocenianie kształtujące motywuje dzieci do dalszej, skutecznej nauki. Należy docenić wszelką aktywność ucznia oraz wziąć również pod uwagę wysiłek wkładany przez niego w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć artystycznych.

Kryteria oceniania

Podstawowymi kryteriami ocen jest:

- spełnienie wymagań programowych danego roku
- postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych
- jakość wykonań artystycznych
- systematyczność i pilność ucznia
- wykonanie programu z pamięci

Grę ucznia, w czasie przesłuchań i egzaminów końcowych oceniać można według następujących kryteriów:

-ocenę celującą(6) otrzymuje uczeń za grę bezbłędną i wyróżniającą się na tle innych uczniów. Ponadto uczeń zaprezentował i opanował utwory z klasy programowo wyższej lub uzyskał wyróżnienia i nagrody na konkursach pozaszkolnych.

-ocenę b. dobrą (5) otrzymuje uczeń za grę bezbłędną technicznie a jednocześnie interesującą od strony muzycznej. Ponadto uczeń zrealizował w pełni materiał zadany w danym roku szkolnym.

-ocenę dobrą (4) otrzymuje uczeń za wykonanie poprawne pod względem technicznym i muzycznym, lecz z małymi niedociągnięciami. Ponadto uczeń zrealizował w pełni materiał zadany w danym roku szkolnym.

-ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń za grę z wyraźnymi brakami technicznymi lub muzycznymi, ale z zadatkami na postęp w następnej klasie. Ponadto uczeń zrealizował częściowo materiał zadany w danym roku szkolnym.

- ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który nie spełnia minimum wymagań programowych i nie rokuje żadnych, lub prawie żadnych nadziei na rozwój muzyczny i wykonanie zadań technicznych. Ponadto uczeń nie zrealizował nawet w połowie materiału przewidzianego w danej klasie.

Uczeń wykonuje program egzaminacyjny z pamięci. W przypadku nie spełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jedną notę niżej.

Ponadto ocenie przez pedagoga podlega również:

- stopień przygotowania się ucznia do zajęć (sprawdzenie pracy domowej),
- bieżąca praca ucznia podczas zajęć.

Czynnikiem motywującym do intensywnej pracy może być stosowanie przez pedagoga różnego systemu nagród, np. za dobrze przygotowaną lekcję - naklejka lub ocena cząstkowa. Szczegółowe zasady oceniania uczniów określa Wewnętrzny System Oceniania (WSO)

FORMY SPRAWDZENIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

- popisy (audycje klasowe, sekcyjne, szkolne, pozaszkolne, koncerty),
- przesłuchania,
- egzaminy,
- przesłuchania CEA o różnym zasięgu,
- konkursy (szkolne, regionalne, ogólnopolskie, międzynarodowe),
- dokonywanie nagrań z występów ucznia i analizowanie stopnia zrealizowanych przez niego założeń artystycznych.

Klasa I

1. *Przesłuchanie półroczne* (nieobowiązkowe)

- dwa krótkie utwory wykonane z pamięci solo lub z towarzyszeniem fortepianu

2. *Egzamin promocyjny*

- dwa krótkie utwory wykonane z pamięci z towarzyszeniem fortepianu

3. *Występ przed publicznością*

- utwór solo lub z towarzyszeniem fortepianu (jeden w semestrze)

Klasa II-V

1. *Przesłuchanie techniczne* (jedno w semestrze)

- gama, tercje rozłożone, pasaże, 1 etiuda

2. *Przesłuchanie półroczne*

- Dwa utwory dowolne z towarzyszeniem fortepianu (wykonane z pamięci)

3. *Egzamin promocyjny*

- Dwa utwory dowolne z towarzyszeniem fortepianu wykonane z pamięci

4. *Występ przed publicznością* (minimum jeden w semestrze)

- Utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu wykonany z pamięci

Klasa VI

1. *Przesłuchanie techniczne* (jedno w semestrze)

- gama, tercje rozłożone, pasaże, 2 etiudy z zastosowaniem II, III ,IV pozycji

2. *Przesłuchanie półroczne*

Do wyboru:

- Dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu
- dwie cz. sonaty i utwór dowolny
- 1. cz. koncertu i utwór dowolny

3. *Egzamin ukończenia szkoły*

- jedna gama durowa przez dwie oktawy oraz odpowiednie tercje łamane, pasaże, dwudźwięki
- dwie etiudy o różnych problemach technicznych

Do wyboru:

- Sonata (cz. I i II lub III i IV) i utwór dowolny

-Koncert (cz. I lub II i III) i utwór dowolny

CYKL CZTEROLETNI

Uczniowie cyklu czteroletniego realizują program nauczania obowiązujący w cyklu sześcioletnim z klasy wyższej tj.:

Klasa I/4

Materiał nauczania klasy I i II /6

Klasa II/4

Materiał nauczania klasy III i IV/6

Klasa III/4

Materiał nauczania klasy V/6

Klasa IV/4

Materiał nauczania klasy VI/6

IV. WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA

Do realizacji zadań zawartych w programie niezbędne są estetyczne pomieszczenia z dobrą akustyką i właściwym oświetleniem. Sale powinny być wyposażone w pomoce dydaktyczne, m.in. pulpity, krzesła, lustro. Szkoła powinna posiadać odpowiednie instrumentarium niezbędne do realizacji treści zawartych w programie (różnej wielkości skrzypce i smyczki, pianina). Uczeń powinien posiadać instrument do ćwiczeń. Niezbędna jest także biblioteka szkolna zaopatrzona w odpowiedni i szeroki repertuar nutowy (w miarę możliwości aktualizowane o nowe utwory literatury skrzypcowej) oraz publikacje metodyczne. Ponadto wskazany jest dostęp do aparatury umożliwiającej nagrywanie i odtwarzanie.

V. EFEKTY KSZTAŁCENIA NA KONIEC NAUKI W SZKOLE I STOPNIA

Uczeń:

- szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów,
- przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego,
- posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym,
- kreatywnie realizuje zadania, wykazując się wrażliwością artystyczną,
- podejmuje inicjatywy wynikające z rozwijania pasji muzycznej,
- publicznie prezentuje swoje dokonania artystyczne,
- gra na instrumencie, posługując się prawidłowo aparatem gry,

KOMENTARZ METODYCZNY DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA

Program nauczania gry na wiolonczeli dla Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Jadwigi Szajny- Lewandowskiej w Oławie w pełni odpowiada wymogom programowym

przygotowującym uczniów do kształcenia w Szkołach Muzycznych I stopnia. Program wprowadza wszystkie elementy techniki wiolonczelowej, pozwalające na pełny rozwój techniki instrumentalnej uczniów.

Nauczanie gry na wiolonczeli odbywa się w trybie indywidualnym. Umożliwia to nauczycielowi na dokładną analizę cech osobowościowych i zdolności ucznia. Może wtedy racjonalnie zaplanować tok pracy z uczniem, konkretne zadania techniczne i muzyczne.

Każdy element techniki powinien być wprowadzany stopniowo, etapami. Różnice uzdolnień i dyspozycji fizycznych uczniów powodują, że granice czasu tych etapów są elastyczne. Indywidualne podejście pedagoga oraz zróżnicowany dobór programu stwarza szerokie możliwości do harmonijnego rozwoju ucznia. Szkodliwe może być przedwczesne narzucanie problemów technicznych, które przekraczają aktualne możliwości ucznia. Spowodować to może narastanie problemów. Zahamowany zostanie rozwój techniki dziecka jak i będzie miało to negatywny wpływ na jego system nerwowy. Równie szkodliwe jest długotrwałe ćwiczenie tego samego utworu skupiając się na jednym problemie technicznym przez wiele miesięcy. Zniechęca to ucznia, traci on wiarę w siebie co może być przyczyną dalszych niepowodzeń.

W przypadku gdy uczeń rozpoczyna naukę gry na wiolonczeli od klasy trzeciej lub wyższych, materiał pedagogiczny rozkłada się inaczej. Może być on opracowany w pewnym skondensowaniu. Większa dojrzałość umysłowa ucznia, ewentualnie wcześniejsze przygotowanie muzyczne powinny ułatwiać uczniowi zrozumienie wielu problemów i w pewnym stopniu przyspieszyć jego postępy. Stopniowanie trudności etud i utworów powinno nastąpić w skróconym cyklu. Taka metoda pracy wymaga stałej mobilizacji psychicznej ucznia, wytrwałości i systematyczności, gdyż opóźnienie w nauce należy możliwie szybko nadrobić.

Metody pracy lekcyjnej wynikają z ogólnie obowiązujących zasad dydaktyki. Nauczyciel powinien pracować z uczniami systematycznie i pogładowo. W planowaniu materiału i tematów powinien uwzględniać zasadę stopniowania trudności. Powinien dbać również o świadomy i aktywny udział ucznia w procesie nauki. Pamiętać należy, że zadania techniczne są tylko środkiem do osiągnięcia pełnej swobody wykonawczej, a głównym celem powinna być praca nad utworem, jego opanowaniem i interpretacją, rozwijanie wiedzy, umiejętności i muzykalności ucznia.

VI. WYKAZ PRZYKŁADOWEJ LITERATURY

1. Gamy, szkoły i ćwiczenia

- M. Międlar- Szkoła na wiolonczelę . cz. I i II
- C. Schroder- Pierwsze ćwiczenia na wiolonczelę
- A.Ł. Schmar- Gamy i ćwiczenia
- Z. Wojciechowska, K. Wilkomirski- Gamy i pasaże na wiolonczelę
- O. Se'vc'ik- Ćwiczenia na prawą rękę

2.Etiudy

- J Dotzauer- Etiudy . Z. I.
- S. Lee- 40 łatwych etiud op.70 w I pozycji
- S. Lee- Etiudy wybrane z op. 31 i 131
- F. A. Kummer- 10 melodyjnych etiud op. 57
- M.Sadlo- Szkoła etiud cz. I i II

3.Utwory z towarzyszeniem fortepianu

- N. Bakłanowa- Melodyjne ćwiczenia
- Chrestomatia- Utwory z towarzyszeniem fortepianu z. I
- J. B. Breval- Trzy łatwe sonaty (jedna cz. według uznania nauczyciela)
- B.Romberg-Sonata B- dur cz. I
- B. Romberg – Sonata e- moll
- B. Marcello- 6 sonat
- A. Vivaldi- 6 sonat
- J. Haydn- Sonatina G- dur
- J. Haydn- Sonatina C- dur
- J.Garścia- 2 sonatiny
- J.Garścia- Zbiór utworów
- P. Czajkowski- 15 utworów
- A.Kaszuba-Tańcząca wiolonczela
- R.Twardowski,.A.Cofalik-Zoo
- A.Arutunian-Eksprompt
- E.Sóchting-Sonatina G-dur
- M.Gasieniec-Tarantella
- M.Gasieniec –Taniec hiszpański
- G.Goltermann-Koncert G-Dur
- J.B.Breval-Concertino D-dur
- J.B.Breval-Concertino F-dur
- J.B.Breval-Concertino A-dur
- A.Vivaldi-Koncert C-dur
- Red.M. Międlar- Albumik wiolonczelisty . cz. I i II. Zbiór łatwych utworów na wiolonczelę (lub puzon) i fortepian